

The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

Havdalah: Theoretical and Practical Aspects

Rabbi David Horwitz
February 8, 2015 • יט' שבט תשע"ה

1 תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קו עמוד א

זכור את יום השבת לקדשו - זוכרהו על היין בכניסתו. אין לי אלא בלילה, ביום מנין - תלמוד לומר זכור את יום השבת. ביום מאי מברך? - אמר רב יהודה: בורא פרי הגפן

2 רמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה א

מצות עשה מן התורה לקדש א את יום השבת בדברים שנאמר (שמות כ') זכור את יום השבת לקדשו, כלומר זכרהו זכירת שבח וקידוש, וצריך לזכרהו בכניסתו וביציאתו, בכניסתו בקידוש היום וביציאתו בהבדלה.

3 תלמוד בבלי מסכת נזיר דף ג עמוד ב

מתני'. הריני נזיר מן החרצנים, ומן הזגים, ומן התגלחת, ומן הטומאה. הרי זה נזיר, וכל דקדוקי נזירות עליו. גמ'. מתני' דלא כר' שמעון; דתניא, ר"ש אומר: אינו חייב עד שידור מכולם, ורבנן אמרי: אפילו לא נזר אלא בחד מנהון הוי נזיר. מ"ט דר"ש? אמר קרא: (במדבר ו) מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג. ורבנן מ"ט? אמר קרא: (במדבר ו) מיין ושכר יזיר. ור' שמעון נמי הכתיב: מיין ושכר יזיר! ההוא מיבעי ליה: לאסור יין מצוה כיון הרשות. מאי היא? קדושתא ואבדתא הרי מושבע ועומד עליו מהר סיני! אלא כי הא דאמר רבא: שבועה שאשתה, וחזר ואמר הריני נזיר, אתיא נזירות חיילא על שבועה.

4 רמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה ו

מדברי סופרים ז לקדש על היין ולהבדיל על היין, ואף על פי שהבדיל בתפלה צריך להבדיל על הכוס, ומאחר שיבדיל ויאמר בין קדש לחול מותר לו לעשות מלאכה אע"פ שלא הבדיל על הכוס, ומברך על היין תחלה ואחר כך מקדש, ח ואינו נוטל את ידיו עד שיקדש.

5 רמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה יח

כשם שמקדשין בלילי שבת ומבדילין במוצאי שבת כך מקדשין בלילי ימים טובים ומבדילין במוצאייהן ובמוצאי יום הכפורים שכולם שבתות ה' הן, ומבדילין במוצאי ימים טובים לחולו של מועד ובמוצאי שבת ליום טוב, אבל אין מבדילים במוצאי יום טוב לשבת.

מגיד משנה הלכות שבת פרק כט הלכה יח

ודע שאין קידוש יו"ט דבר תורה:

6 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לג עמוד א

אמר ליה רב שמן בר אבא לרבי יוחנן מכדי אנשי כנסת הגדולה תקנו להם לישראל ברכות ותפלות קדושות והבדלות, נחזי היכן תקון. - אמר ליה: בתחילה קבעוה בתפלה, העשירו - קבעוה על הכוס, הענו - חזרו וקבעוה בתפלה, והם אמרו: המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס. איתמר נמי, אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן: אנשי כנסת הגדולה תקנו להם לישראל ברכות ותפלות קדושות והבדלות. בתחלה קבעוה בתפלה, העשירו - קבעוה על הכוס, חזרו והענו - קבעוה בתפלה, והם אמרו: המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס. איתמר נמי, רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס. אמר רבא, ומותבינן אשמעתין: טעה ולא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים ושאלה בברכת השנים - מחזירין אותו, והבדלה בחונן הדעת - אין מחזירין אותו, מפני שיכול לאומרה על הכוס! - לא תימא מפני שיכול לאומרה על הכוס אלא אימא מפני שאומרה על הכוס. איתמר נמי, אמר רבי בנימין בר יפת: שאל רבי יוסי את רבי יוחנן בצידן ואמרי לה, רבי שמעון בן יעקב דמן צור את רבי יוחנן, ואנא, שמעית: המבדיל בתפלה, צריך שיבדיל על הכוס או לא? ואמר ליה: צריך שיבדיל על הכוס.

7 תלמוד בבלי מסכת שבועות דף יח עמוד ב

אמר רבי יוחנן: כל המבדיל על היין במוצאי שבתות - הויין לו בנים זכרים, דכתיב: להבדיל בין הקדש ובין החול, וכתיב התם: להבדיל בין הטמא ובין הטהור, וסמיך ליה: אשה כי תזריע. רבי יהושע בן לוי אמר:

בנים ראויין להוראה, דכתיב: להבדיל ולהורות. אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר: כל המקדש את עצמו בשעת תשמיש - הויין לו בנים זכרים, שנאמר: (ויקרא י"א) והתקדשתם והייתם קדושים, וסמיך ליה: אשה כי תזריע.

8) שולחן ערוך אורח חיים סימן רצו סעיף ח

(לד) נשים חייבות בהבדלה כשם שחייבות בקידוש, <ז> ויש מי שחולק. הגה: ע"כ * (לה) יא לא יבדילו לעצמן רק ישמעו הבדלה (לו) מן האנשים.

9) שו"ת אגרות משה אורח חיים ח"ד סימן ק ד"ה הנה כתב

הנה כתב הרמב"ם פכ"ט מהל' שבת הל' י"ח והסמ"ג מצות עשה כ"ט שהטעם שמקדשים ביו"ט מפני שגם הוא נקרא שבתות ה' וא"כ נכלל בזכור את יום השבת לקדשו, ואף אם אסמכתא דרבנן היא כמו שכתב שם המגיד משנה הלא נתקן על מחוייבי מצוה של שבת ונשים בכלל. ולא דמי להאסמכתא דהבדלה דפוטר הא"ח שהוא היש מי שחולק דבשו"ע /שו"ע או"ח/ סימן רצ"ו ס"ח, שאין האסמכתא מקראי דשבת אלא מקרא דלהבדיל בשבועות דף י"ח ע"ב כדכתב המ"מ בר"פ כ"ט שלכן סובר דכיון דהוא זמן גרמא אף שהוא חיוב חדש מכל שישנו בשמירה ישנו בזכירה שלכן הוא רק בקידוש שהוא מקרא דזכור שהוא ההיקש לשמור, ולא בהבדלה שאינה תלויה בשמירת שבת דהרי הוא מקרא דלהבדיל בפרשת שמיני שלא שייך לשמירת שבת, וזהו כוונת הא"ח שהביא בב"י דאין הבדלה תלויה בשמירת שבת אלא אסמכתא אקרא, היינו אקרא אחר, אבל קידוש דיו"ט דאף אם הוא אסמכתא הוא מדנקראו גם יו"ט בלשון שבתות ה', הרי הוא אסמכתא גם להיקש לשמירה דהא בשביל השמירה ממלאכה נקראו שבתות לכן יש לחייב נשים גם בקידוש דיו"ט אף אם קידוש יו"ט הוא רק מדרבנן אף להא"ח. וגם יש ראייה מהא דחייבות בקידוש של ליל פסח שהוא אחד מהארבע כוסות ודוחק לומר שמשונה קידוש זו משאר קידושי יו"ט. ולכן איש שכבר קידש יכול לקדש בשביל הנשים ואסור לאשה לאכול לפני קידוש דיו"ט. זקנך אוהבך בלו"ג, משה פיינשטיין.

10) שיטה מקובצת מסכת ביצה דף ד עמוד ב

רב אמר נולדה בזה מותרת בזה. וכן הלכתא כותיה דרב. וכן שבת ויום טוב נולדה בזה אסורה בזה ובין יום טוב ראשון בין יום טוב שני בין שבת ואחריו יום טוב בין יום טוב ואחריו שבת וטעמא משום הכנה. ירושלמי שיירי מדורה שיירי פתילה שיירי שמן שכבו בשבת מהו להדליק ביום טוב. רב ור' חנינא אמרי אסור ור' יוחנן אמר מותר. ופריך התם מיחלפא שיטתיה דרב תמן אמר שתי קדושות וכאן חדא קדושה. ולא משני התם מידי. ורבינו יצחק ז"ל פירש דאיכא לשנויי כדמשנינן הכא גלי ביצה דשבת ויום טוב דבהכנה דרבה פליגי שהפתילה והלפידים שהודלקו היום הם נוחות יותר להדלק למחר והכנה היא וכן השמן שהודלק היום נעשה צלול והוא נוח להדלק למחר. וכיון שכן קיימא לן כרב ואין מדליקין אותן ביום טוב שלאחר השבת אלא אם כן הרבה עליהם דבר מוכן אבל מה שנשאר מיום טוב ראשון מותר ליום טוב שני של גליות. וכן נמי אסור בשני ימים של ראש השנה. ומהאי טעמא נוהגין במקצת מקומות להכין שתי פמוטות לשבת ויום טוב הסמוכין. ורבינו שמשון ז"ל כתב דלאו הכנה הוא לפום גמרא דילן והלכה כר' יוחנן: והא רב אסי מבדיל מיומא טבא לחברה. פירש רש"י ז"ל שהוא אומר המבדיל בין קדש לחול כו' כמו שפירש ז"ל. ונראה דרישא דהבדלה נקט ולא שיהא חותם כן דאם כן אתי לזלזולי ביה אלא היה חותם המבדיל בין קדש לקדש או בין קדש חמור לקדש הקל. ומכל מקום שמעינן דשתי קדושות הן וכאלו הראשון קדש גמור מן התורה והשני חול אלא דקדשוה רבנן משום ספקא דבני גולה ולא חשיב ליה קדושה אחת וכיומא אריכתא: רב אסי ספוקי מספקא ליה. הקשה הריטב"א דמשום ספקא היכי מחית נפשיה לומר הבדלה ובספק ברכה שאינה צריכה שיש בה משום לא תשא. ותירץ כי באמצע התפלה היה מבדיל והיה חותם בברכת יום טוב.:

11) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קז עמוד א

אמרי ליה מר ינוקא ומר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי: זימנא חדא איקלע אממר לאתריין, ולא הוה לן חמרא. אייתינא ליה שיכרא - ולא אבדיל, ובת טוות. למחר טרחנא ואייתינא ליה חמרא, ואבדיל, וטעים

מידי. לשנה תו איקלע לאתרין, לא הוה לן חמרא, אייתינא שיכרא. אמר: אי הכי - חמר מדינה הוא. אבדיל וטעים מידי

12) תוספות מסכת פסחים דף קו עמוד ב

מקדש אריפתא - פירש רשב"ם שהיה מקדש על הפת במקום יין ואם כן היה נוטל תחלה ולא הוי קידוש הפסק וקשה לר"ת דקידוש על הפת ודאי לא הוי הפסק שהקידוש הוא לאחר המוציא והוי כמו גביל לתורי דלא הוי הפסק בין ברכה לאכילה וכ"ש דלענין נטילה לא הוי הפסק אבל במקדש על היין שהוא קודם המוציא יהיה הפסק בין נטילה לאכילה ומיהו יש ליישב פירושו דפעמים היה דעתו לקדש אריפתא והיה נוטל ואח"כ לפעמים היה נמלך והוה מקדש אחמרא והיה סומך על אותה נטילה ואין להקשות לרשב"ם דהא משמע לקמן דאין מבדילין על הפת מדאמימר בת טוות וא"כ כל שכן דאין מקדשין על הפת דקידוש חמור מהבדלה כדאמרינן לעיל (דף קה.). דקובעת לקידוש ולא להבדלה ולקמן אמרינן סבור מינה קידושי הוא דלא מקדשין הא אבדולי מבדילין דאינה קשיא דאיכא טעמא דכיון שמצוה לסעוד סעודת שבת שייך קידוש על הפת אבל הבדלה אין ענינה אצל פת אלא דוקא על היין דשייך בכל דבר הודאה ושירה מ"מ נראה לר"ת דאין מקדשין על הפת כלל והכא ה"פ הנוטל ידיו לא יקדש משום דס"ל לרב יש קידוש שלא במקום סעודה וחיישינן שמא יפליג וילך לחוץ א"ל רב יצחק כו' זימנין דחביבא ליה ריפתא ומקדש אריפתא כלומר הוה מקדש אחמרא על דעת לאכול מיד ריפתא והיה נוטל מיד ידיו קודם קידוש ולא דמי למוציא הכוס כדפרישית לעיל וזימנין דחביבא ליה חמרא הוה מקדש אחמרא שלא במקום ריפתא דהיינו סעודה דסבירא ליה דיש קידוש שלא במקום סעודה ומאן דסבר אין קידוש אלא במקום סעודה כ"ש דנוטל ידיו ומקדש דלא הוי היסח ובירושלמי דברכות גבי פלוגתא דב"ש וב"ה מברך על היום ואחר כך מברך על היין משמע כפר"ת דאין מקדשין על הפת דא"ר זעירא מדברי שניהם נלמד מבדילין בלא יין ואין מקדשין בלא יין אמר רבי יוסי ב"ר בון נהיגינן תמן מקום שאין יין שליח צבור יורד לפני התיבה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחותרם במקדש ישראל ויום השבת משמע שאין מקדשין על הפת וצ"ע אם מקדשין על השכר היכא דהוי חמר מדינה כמו שמבדילין וכולה שמעתין דאסרה לקדושי אשיכרא איכא לאוקמי בשאינו חמר מדינה ותדע מדקאמר רב כשם שאין מקדשין כך אין מבדילין ובחמר מדינה פשיטא דמבדילין ולקמן נמי דאמר אין מקדשין בלא יין וכן ההיא דירושלמי שהבאתי איכא לאוקמא דלא אתי למעוטי אלא כשאינו חמר מדינה ואי מקדשין על השכר היכא דהוי חמר מדינה אתי שפיר ביום טוב שאחר השבת שיעשו יקנה"ז על השכר אבל אי אין מקדשין על השכר ולרשב"ם שאומר לקדש על הפת תימה איך יעשו חצי יקנה"ז על הפת וחצי על השכר ומיהו בסדר דרב עמרם יש אע"ג דאין מבדילין על הפת ביו"ט שחל במוצאי שבת מבדילין כיון דקידוש עיקר כדפסקינן יקנה"ז ומקדשין על הפת נעשה הבדלה טפילה לה ומבדיל על הפת עם הקידוש וכוס ברכת המזון נראה דמברכין על השכר היכא דהוי חמר מדינה דהא אפילו הבדלה דטעונה כוס לכולי עלמא מבדילין כל שכן ברכת המזון דאיכא ברייתא באלו דברים (ברכות נב.) שסוברת דאינה טעונה כוס ועוד דאמרינן בשמעתין אין אומרים הבא כוס של ברכה פירוש לברך ברכת המזון אלא על היין והני מילי דלא קבע סעודתיה עילויה אבל קבע סעודתיה עילויה לית לן בה משמע דאם קבע סעודתו עליו שמברכין עליו ברכת המזון וכל שכן אם הוא חמר מדינה מיהו רשב"ם מוחקו מן הספרים מסקנא דמילתא מבדילין על השכר אם הוא חמר מדינה ולא על הפת ולר"ת אין מקדשין נמי על הפת אך יש להסתפק אם מקדשין על השכר.

13) מחזור ויטרי סימן סט

בא להם יין בתוך הסעודה. כל אחד ואחד צריך לברך כמפרש טעמא בברכות לפי שאין בית הבליעה פנוי לענות אמן אחר הברכה. ואין מתכוין לפיכך אינו יוצא בברכת חבירו. וכן הלכה: מר'. כל הברכות דעת משמיע ושומע בענן. ופעם אחת שאלתי לר' אם אני יוצא בהבדלת בית הכנסת כיון שלא נתכוונתי בברכת היין. ואמר לי הואיל ונתכוונת לברכת הבדלה דיין

14) שו"ת רש"י סימן רפא

פעם אחת באתי ליצאת /לצאת/ ידי הבדלה בהבדלת בית הכנסת, ולא נתכוונתי בברכת היין. אמ"ל [אמר לין הואיל ולא נתכוונתה בברכת הבדלה דיין

15) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נד עמוד א

רבי בנימין בר יפת, אמר רבי יוחנן: מברכין על האור, בין במוצאי שבת בין במוצאי יום הכפורים.

16) ביאור הלכה סימן רצח סעיף ה

אין מברכין על הנר שלא שבת וכו' - עיין במ"ב דאפילו בדיעבד לא יצא והוא מהמ"א וכתב בחדושי רע"א דצריך לחזור ולברך בפה"ג כיון דברכת מאורי האש שבירך לא יצא ממילא הוי הפסק בין בפה"ג לטעימה:

17) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קו עמוד א

מי שלא הבדיל במוצאי שבת - מבדיל והולך בכל השבת כולו. ועד כמה? - אמר רבי זירא: עד רביעי בשבת.

18) רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן רצט

[שו"ע] ולא הבדיל במ"ש. אבל במי"ט אין לו תשלומין כ"כ בסוף ס' לשון חכמים שמעיד שכן הסכימו רבני חכמי פראג ולענ"ד עדיין י"ל דמ"מ יש לו תשלומין ביום הראשון שאחר יו"ט דהא לדעת הי"א דאינו מבדיל אלא כל יום ראשון ולא יותר דהטעם דיום הולך אחר הלילה ממילא ה"ה ביו"ט הכי הוא א"כ י"ל אף למאי דקי"ל דמבדיל עד סוף יום ג' ומטעם דהוי בתר שבת י"ל דזהו לא שייך לענין יו"ט מ"מ ס"ל ג"כ היסוד דלענין יום הא לא צריך לטעם דבתר שבתא אלא מטעם דהיום הולך אחר הלילה ונראה ראייה לזה דלכ"ע קיים הסברא דלענין יום א' הוי כמו במש"ק ממ"ש הרא"ש פ"ד דברכות בשם רבינו יונה דאם מצפה שיהיה לו כוס למחר וטעה ולא הבדיל בתפלה דאינו חוזר ומתפלל וכ"ה בש"ע לעיל סי' רצ"ד ס"ב והא הרא"ש בפסחים ס"ל דיכול להבדיל עד סוף יום ג' א"כ אמאי נקט דוקא שמצפה שיהי' לו למחר וכן קשה אפסקי דש"ע ומה שרציתי לומר לעיל סי' רצ"ד בגליון דכיון דאינו מצפה שיהיה לו למחר היא מותר לאכול והוי טעם דחוזר ואינו מוכרע אצלי כיון דהפוסקים נקטו בלשונם דטעם באיסור חוזר ומתפלל א"כ אפשר באינו מצפה שיהיה לו כוס למחר דמותר לאכול אינו חוזר ומתפלל ולזה י"ל הטעם דאם ההבדלה על הכוס יהיה בזמנו דהיינו במוצאי שבת קודש או למחרתו דהוי כמו במוצאי שבת קודש בזה הוא דא"ח ומתפלל אבל באינו מצפה שיהיה לו כוס למחר אף שיהי' לו כוס ביום ב' או ג' כיון דאינו עיקר הזמן אלא משום דמקרי בתר שבתא בזה חוזר ומתפלל ואפשר דזהו כוונת המע"מ שם לפ"ז נראה הדין דבשכח במו"ט להבדיל עכ"פ יכול להשלים להבדיל למחרתו ודוק אך העומד לנגדי קצת ממ"ש הבה"ג דהא דטעם מבדיל הנ"מ דמבדיל בליל מ"ש אבל אם לא הבדיל בלילה כיון שטעם שוב אינו מבדיל וזהו שכ' כאן המחבר ויש מי שאומר וכו' מזה משמע דעיקר זמן הבדלה רק בליל מ"ש דאם נימא דהיום א' עם ליל מ"ש הכל חד מה"ת לחלק לענין טעם:

19) רמב"ם הלכות שבת פרק כט הלכה כט

למה מברכים על הבשמים במוצאי שבת מפני שהנפש ע דואבת ליציאת שבת משמחין אותה ומיישבין אותה בריח טוב.

20) אבן עזרא בראשית פרשת בראשית פרק ב

(ג) ויברך אלהים פירוש ברכה תוספות טובה, וביום הזה תתחדש בגופות דמות כח בתולדות ובנשמות כח ההכרה והשכל. ויקדש אותו שלא נעשתה בו מלאכה כמו חבריו. ופי' אשר ברא אלהים לעשות השרשים בכל המינים, שנתן בהם כח לעשות דמותם. והמפרש לעשות תחת עשה, גם עשה תחת ברא, איננו כן לפי דעתו. ואמר הגאון שברכת היום וקדושו ישוב על השומרים, שיהיו מבורכים קדושים

21) תלמוד בבלי מסכת ביצה דף טז עמוד א

דאמר רבי שמעון בן לקיש: נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר (שמות לא) שבת וינפש, כיון ששבת ווי אבדה נפש

22) רמב"ן בראשית פרק ב פסוק ג

(ג) ויברך. ויקדש - ברכו במן וקדשו במן, והמקרא כתוב על העתיד. לשון רבינו שלמה מבראשית רבה (יא ב). ובשם הגאון רב סעדיה אמרו שהברכה והקידוש על השומרים, שיהיו מבורכים ומקודשים. ואין משמע הכתוב שידבר על העתיד. ורבי אברהם אמר כי הברכה תוספת טוב שיתחדש הגופות יתרון כח בתולדות, ובנשמה יתרון השכל, ויקדש אותו, שלא עשה בו מלאכה כשאר הימים. ודברו בזה נכון למאמינים בו, כי אין זה מושג בהרגש לאנשים: והאמת, כי הברכה ביום השבת היא מעין הברכות, והוא יסוד עולם. ויקדש אותו, כי ימשוך מן הקדש. ואם תבין דברי זה תדע מה שאמרו בבראשית רבה (יא ח) לפי שאין לו בן זוג, ומה שאמרו עוד כנסת ישראל תהא בן זוגך, ותשכיל כי בשבת נפש יתירה באמת

23) פירוש הרשב"א מסכת תענית כז:

עך ז"ל כתב נשמה יתירה ניתנה כו'. יש בזה נעלם ונגלה וכבר ידעת שאע"פ שהיה יכול הבורא יתברך לבראות את העולם במאמר אחד היכה חכמתו לברא אותו בששה ימים ולא היה העולם מלא עד יום ז' וביום ה' היה עולם מלא וע"כ נתברך כרכתיב [בראשית ב] ויברך אלהים את יום השביעי לפי שהוא היה יום ראשון שנתברך ונתמלא העולם וכרכה לשון רבוי וחוספת מלשון [שמות כג] וברך את לחמך ואת מימך לפי שבו ביום ה' מלוי ורבוי יתר על הימים הראשונים שעדיין לא היה עולם מלא וע"כ נתקדש לפי שהיה עומד על השלמות ועל המלוי וראוי שישרה בו כבודו וחפירתו ויתברך [בסוד שם מלא על עולם מלא] והוא אמרו

רשב"א

הלילה והוא [שנאמר] שבת וינפש מלשון נפש הברכה ר"ל כי אז נבראת נפש העולם וברך משל כאלו נפש נשמה לכל העולם ונתעה יצירתו ממנו כששבת היום ונבר ואברה הנפש היא וחסר כח כדיום הראשון ועל כן אמרו שצריך להיה עצי כשמים כמצאי שבת כרי לחוק הלב בריח המזב לפי שהיה מענג את הנפש ומחזקה וכשירח כסכת מצוה וברכה אז תהיה הפעולה חזקה וראויה לחוק אח הנפש באמת:

וע"כ יום ה' ל' לעולם קרוב לפעול יותר כמים מבשאר ימים. וכן כג' להולכי מדברות ויער צומח עצים. והר"י על אסכרה שלא תפול על התינוקות מפני שבו נבראו המאורות ונאמרה המלה הזאת ר"ל המארת בחסרון ור"ן לדמו שיש בו מארה וכמו שאר"ל מארת כתיב והוא מאמר בעצמו שאמר רבי שמעון בן לקיש שבע"ש נותנין לו נשמה יתירה והענין שימצא בנפשו חכונת רבוי ושלמות ועונג כמו שהיה ביום ההוא הראשון ובעבור היום ההוא הראשון יחזור